

nam, sive cum cantu, præterquam debitis horis aut deat præmissa die Dominica, vel alia quacumque celebrare. Id itaque de mandato ejusdem Sanctissimi Domini Nostri Eminentie Vestre significo, ut vestris menti se conformare dignetur, ejusque manus humiliter deosculor. Romæ dist. 1. Martii 1737. Eminentie Vestre. Humill. & addictiss. Serv. = A Card. Genilli Pro-Pref.

8 Licitum est cuilibet Sacerdoti rite disposito quotidie celebrare: ex cap. Consultuisti, de celebratione missarum. Excipiuntur tamen ultimi tres dies hebdomadae Sanctæ, in quibus ubique prohibentur missæ privatae, non obstante quocumque privilegio, & contraria consuetudine, ex decreto Sacri. R. Congreg. & Clement. XI. 20. Apr. 1707. ac ejusdem tandem vivæ vocis oraculo 8. Aug. 1713.

10 Excepto die Nativitatis Domini, & casu necessitatis, non licet eidem Sacerdoti plures missas eodem die celebrare: ex r. Sufficit dist. 1. de cons. ibi: "Sufficit Sacerdoti unam missam in die una celebrare, quia Christus semel passus est, & totum mundum redemit, & valde felix est, qui unam digne celebrare potest." Et ex c. Consultuisti, de celebratione missarum: "Excepto Nativitatis Domini, nisi necessitatis causa sua videat, sufficit Sacerdoti semel in die, unam missam solummodo celebrare." Et si bis celebret in eadem die, fit irregularis; Sacri. Congr. Conc. in Placentina 11. Januar. 1710. ad primum dub. Vide Barbosa collect. Doctorum lib. 3. decretal. fol. 268. n. 3.

12 Excipitur dies Nativitatis Domini in quo tres missæ celebrari possent, cap. Nocte 48. de consecrat. dist. 1. & cap. Consultuisti 3. de celebratione missarum. Prima enim dicitur in media nocte in memoriam Christi Nativitatis; secunda in Aurora in memoriam Adorationis tunc hora et a Pastoribus factæ; & tertia hora tertia diei in memoriam manifestationis omnibus factæ juxta Thelephori Papæ (qui celebrationem trium missarum instituit) intentionem cap. Nocte, de consecrat. dist. 1. Vel dicuntur ipsa die tres missæ ad significandam triplicem Christi Nativitatem, scilicet æternam ex Patre Cœlesti, temporalem ex Maria Virgine, & spirituales, seu mysticam in hominum cordibus per gratiam, ut notat D. Thomas 3. part. quest. 83. artic. 2. Vel ad significandam tres hominum status, scilicet ante legem Moysis, sub lege Moysis, & post legem, qui est status gratiæ, ut dicit Beda in sermone de Nativitate, & notat Glossa in cap. Nocte 48. de consecratione dist. 1. uti exprimit versus sequentes.

Quarum prima tibi tempus, quo lege carebant,
Alterâ dat Moysen, designat tertia Christum.

13 Antiquis temporibus tres missæ celebrabantur etiam in festivitibus Resurrectionis Domini, S. Joannis Baptistæ, & Ss. Apostolorum Petri, & Pauli, ut referunt Strabo de eccl. offic. cap. 21. Amalar. Fortunat. eodem tit. lib. 4. cap. 2. Gonzalez in cap. Consultuisti 3. de celebratione missarum, Ursaya Instit. crimin. lib. 1. tit. 10. §. 2. num. 63. In ipso die Nativitatis potest Sacerdos tribus obligationibus satisfacere; Sacri. Congreg. Concilii in nullius 18. Aprilis 1654. lib. 19. Decret. fol. 336. Vide infra ad num. 57. & seq. ubi afferuntur alia novissime ad rem attendenda.

15 In ipsa die Nativitatis est privilegium, & non præceptum celebrandi tres missas, adeoque est in libertate cujusque Sacerdotis, juxta morem in suo loco receptum, tres, vel unam celebrare. Cum hac advertentia, quod, qui unam tantum vult celebrare, illam celebret accommodatam tempori, quo celebrat, nem-

pe si de nocte, legat primam, si in aurora, secundam, si in pleno die, tertiam, quacumque tamen legat, si unam solam legat; debet in ea facere Commemorationem S. Anastasii. Dixi si celebret de nocte, nam de jure omnes Sacerdotes in nocte Nativitatis possunt celebrare unam missam; de consecrat. dist. 1. cap. Nocte sancta, ex Thelephoro episcopi. decr. & sequuntur Navarum de celebratione missar. cons. 2. lib. 3. Monacell. part. 3. tit. 4. num. 7. Bonacina & alii.

17 Non possunt tamen in ipsa Nocte Nativitatis successive ad primam missam statim celebrari aliæ duæ missæ, nec communio præberi fidelibus, nisi post auroram, & non obstante quocumque privilegio, ex decreto Sacri. Congreg. Rituum 7. Septembris 1641. 9. Aug. 1653. & 29. Aprilis 1664. in una Pisauriensis, in qua habetur, ut sequitur: "Patres S. Caroli Congregationis Clericorum Regularium petierunt responderi: An liceat in nocte Nativitatis Domini post recitatam primam missam, alias duas immediate celebrare, & communicare fideles?" Et Sacra Congregatio respondit, nullo modo licere, sed omnino prohibetur. Et cum abusus celebrandi successive ad primam missam, & communionem præbendi fidelibus iterum tam in Urbe, quam extra resurgere, denotat observantia doctorum decretorum à Sacra Congreg. Venerationis Apostolicæ 7. Decembris 1702. & edicto Eminentissimi Cardinalis Vicarii strictè demandata fuit, ut patet ex sequentibus provisionibus.

Eminentissimi, & Reverendissimi Signori.

18 Ille Sacerdote Carlo Consueti Oratore umilissimo dell' E. E. VV. espone riverentermente esset introdotta tanto in Roma, come fuori in alcune chiese la celebrazione delle tre messe basse nella mezza notte della nascita di Nostro Signore, il che è contro la riforma della Rubrica del Messale de hora celebrandi missam, Rubr. 15. è contro i decreti, & dichiarazioni altre volte fatte da questa Sacra Congregazione, vide quali se ne da qui sotto copia.

19 "Si supplicano per tanto l' E. E. VV. d' altra promulgazione, è Decreto per toglier tal abuso, &c."

20 "Cum superioribus diebus consulta hac Sacra Rituum Congregazione; An esset permitendum celebrari in media nocte Nativitatis Domini post missam recitatam, successive alias duas missas, & in eis Sacri. Communionem exhibere fidelibus illam depositibus, & respondisset non esse permitendum, sed omnibus utrumque prohibendum; nihilominus nonnulli Regulares asserentes hoc licere, supplicarunt audiri, & Sacra Congreg. ipsis auditis cum Procuratoribus, & Advocatis, ad relationem Eminentissimi Palotti, stetit in decretis, & respondit: Iterum prohibendum, tam Sacerdotibus celebrare volentibus, quam confluentibus in media nocte ad ecclesiam, & Communionem depositibus." die 7. Dec. 1641. Quorum decretorum duplicata expedita fuerunt die 9. Aug. 1653. in Regest. fol. 144.

21 Excipitur etiam casus necessitatis, nam in casu necessitatis plures missas eodem die celebrari posse ab eodem Sacerdote jejuo, clarè patet ex cit. cap. Consultuisti 3. de celebratione missarum. Inter autem hujusmodi casus necessitatis præcipue comprehenduntur sequentes. Primus casus sufficientis necessitatis est, quando Sacerdos jam celebravit, & superveniente morte, vel infirmitate, qua missa non possit prosequi ab altero Sacerdote celebrante post hostiam consecratam ad eamdem questam ipse sufficit, ut habetur in cap. Nihil 7. quest. 1. de sumptu ex Concilio Toletano 9. Secundus est, quando Sacerdos habet duas, vel tres parochias inter se valde distitas, & non potest habere Coadjutorem, nec omnis populus potest in unam ecclesiam convenire; tunc enim poterit edicere die in quolibet sua parochia celebrare, ut quilibet populus possit præcepto de audiendo sacro satisfacere. Tertius casus est, quando in partibus Infidelium pauci sunt Sacerdotes, & multi Catholici, ut in Anglia, Hollan-

+ Hodie non possunt. Vide S. R. C. de eadem 18. Sept. 1781.

22 dia &c. id exigente necessitate illorum Catholicorum in illis partibus. Quartus casus est, quando occurrente maxima solemnitate tam magnus esset populi concursus, ut omnes in eadem ecclesia capi non possent ad assistendum sacro, nullo alio existente Sacerdote, tunc etiam ab eodem possent sacro iterari ad satisfaciendum omnibus. Sic tenet Durandus lib. 2. de ritibus Eccles. cap. 7. dicens ita sensisse Leonem Papam episcopi. 81. ad Dioscorum; quinimo Strabo De rebus Eccles. cap. 21. refert eundem Leonem Papam quandoque septies, quandoque novies eadem die ex eadem causa celebrasse. Adverendum tamen est, quod in his casibus, si Sacerdos prescius sit postea sibi iterum sacrificandum fore, debet abstinere in prima missa à sumptione ablutionis, ut in missis Nativitatis Domini, qui notant communiter Doctores in cap. Ex parte, de celebratione missarum.

23 Nota. Magnus populi concursus in solemnitate sufficientis causa non est, ut pluries in die Sacerdos celebret sine Apostolicæ Sedis dispensatione, quæ necessaria quoque est in Sacerdote, qui plures parochias habet, vel apud infideles versetur, nec exempla à Ferraris allata probant, cum modo præceptum ecclesiæ urgeat de semel celebrando, exceptis casibus, in quibus expresse ab Ecclesia permittitur.

24 Alii casus referuntur à quibusdam Doctoribus, in quibus dicunt posse eundem Sacerdotem eadem die bis sacrificare, v. gr. Ne moriturus sine Viatico decedat; At hic non subsistit, cum obstat præceptum non iterandi sacrificium, & in eo casu ex defectu Hostie consecrata excusetur infirmus à præcepto sumendi Viaticum ob impotentiam. Vide verb. Infirmus num. 26. mer. 28. & verb. Moribundus num. 16. Sic nec est casus sufficientis necessitatis adventus alicujus Magnatis, Principis, Episcopi, Cardinalis, Legati, ut volunt aliqui. Nec pariter sufficit pro iteratione sacrificii eadem die præstata ab eodem Sacerdote adventus in expectatione processions, magna copia peregrinorum, vel magna devotio Catholicorum in partibus Infidelium audiendi sacrum, etiam diebus ferialibus, ut volunt alii.

25 Nec etiam defectus decentis apparatus vestium pro qualitate nobilium erubescendum die festo intervenire sacro, qui alii concurrunt, ut censuere aliqui. Videntur enim requiri graviores cause: ad hoc ut ab eodem Sacerdote possit eadem die pluries celebrari, ut potest colligi ex sequentibus declarationibus. Cum in civitate, quam dicitur della Assumpta in Provincia Parequariensi, pars magna nobilium domi se contineat, quod apparatu decente careat, ideo ut Nobilium mulieres, ac viri à domibus ad templum celebrentur, opus fuerit missam ante solis ortum celebrare, sed non repetit Sacerdote, qui absque stipendio munus hoc subire vellet, Episcopus prædictæ civitatis missam antelucanam Nobilium gratia celebravit. Proposito dubio in Sacra Congregatione Eminentiss. Card. Concilii Trident. Interpretum: An Episcopus absque Apostolico Indulgo possit bis in die sacrificium offerre ex prænarata causa? Die 1. Sept. 1657. Eadem Sacri. Congreg. censuit non posse, hinc etiam cum Archiepiscopus Sipontinus obligatus esset in Ecclesia Sipontina Fet. V. in Cœna Domini celebrare, & conficere chrisma, quamvis deberet in Ecclesia Garganica recipere peregrinos, ideoque cum Cleus & populus compelleret ad hic prius celebrandum, Honorius III. cap. Te referente, de celebrat. missarum, sic decrevit: "Cum cuilibet Sacerdoti, quacumque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare missam sufficientiam, nam & valde felix est, qui celebrat dignam, fraternitatis tuæ mandamus, quatenus die Cœnæ Domini in Ecclesia Sipontina dumtaxat, in qua teneris chrisma conficere, missarum studeas solemniter celebrare." (Quæ num. 12. 20. 25. 26. referuntur, in leg. 48. 49. & 50. tit. 4. part. 1. invenies, & quid amplius.)

26 Feriali quinta in Cœna Domini celebrari nequit missa in ecclesia, in qua non asservatur Sanctissimum Sacramentum, ut in una Neapolitana disponitur: "Instituit Vicarius Generalis Eminentiss. Archiepiscopi Ne-

27 apolitani à Sacri. Rituum Congreg. declarari: An liceat in ecclesiis, in quibus non asservatur Sanctissimum Sacramentum, celebrari missam feriali quinta in Cœna Domini, & in sepulchro idem Augustissimum Sacramentum asservari?" Et Sacri. Bædem Congreg. respondit non licere: die 24. Junii 1659. = J. Episcopus Sabinens. Card. Sacrebus. = Franciscus Maria Phœbeus Sacri. Rit. Congreg. Secret.

28 Regulares possunt in suis ecclesiis missas celebrare eodem tempore, quo Parochi celebrant in suis, ex concessione S. Pii V. Constitut. incipient. Etsi Mendicantium: Et post concessionem S. Pii V. fuit etiam decretum à Sacri. Congreg. Episcop. & Regul. 10. Oct. 1586. in quo statuitur, quod Ordinarii non impediunt Fratres pulsare campanas ad matutinum, ad horas, & ad missam, antequam pulsetur campana majoris ecclesiæ, præterquam in die Sabbati Sancti. Immo possunt Regulares etiam celebrare missas priusquam Parochi celebrent, ut statuit S. Pius V. in cit. Constit. §. 8. his verbis: "Nec non missas, & divina officia hujusmodi etiam in diebus Dominicis, vel Festivis, etiam antequam Rector Parochialis Ecclesiæ celebravit, celebrare, & facere, quando eis videretur." Nec Episcopi possunt illis prohibere, ne campanas pulsent, & missas celebrent in suis ecclesiis ante pulsationem campanæ, & celebrationem missæ in ecclesia parochiali, ut decrevit Sacri. Congreg. Concilii in causa Nullius Provincia Ravenne die 27. Sept. 1629.

29 Potest tamen Episcopus decreto synodali statuere, ut diebus festis de præcepto missæ celebrari non debeant in oratoriis, & ecclesiis ruralibus, nisi celebrata missa in ecclesia parochiali; ut declaravit Sacri. Congr. Concil. in S. Agathe Gotborum 25. Majori 1652. lib. 19. decret. fol. 191. & in Camerinen. 30. Aug. 1704. favore parochiæ S. Pauli loci Flastræ contra capellanum villæ Colliis, ita tamen, ut missa parochialis hora opportuna celebretur. Vide verb. Parochus art. 3. num. 6.

30 Assumpto onere celebrandi missam ad finem aliquem obtinendum, si missa differatur ultra tempus, quo finis possit obtineri, dilatio est graviter peccaminosa, quia per illam dilatio frustratur finis, ob quem tradita est elemosyna, & assumpta est illa obligatio, & etiam violata est fides, qua Sacerdos se obligavit, adeoque graviter peccavit, nedum contra fidelitatem, sed etiam contra Justitiam. Hinc si quis graviter Sacerdoti insipem ab eodem ad hunc finem acceptam, ut celebret missam pro salute corporali recuperanda, & Sacerdos distulerit celebrationem post mortem secutam, certe non eximeretur à gravi culpa, cum forte mortuus non fuisset, si debito tempore pro eodem celebrasset. Sic etiam graviter peccant differentes ultra debitum tempus celebrationem missarum acceptam pro præcio sine habendi, v. gr. felicem partum, prosperum iter, seu navigationem, & hujusmodi, ut tradunt communiter Doctores. Et graviter etiam delinquit quilibet Sacerdos etiam privatus assumens tot onera missarum, quibus non possit satisfacere, nisi post longissimum tempus; quia Sacra Congreg. auctoritate Urbani VIII. in responsione ad 111. concedit solum posse nova onera missarum celebrandarum suscipere, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere, & circa hoc in responsione ad 16. statuit comprehendere etiam privatos Sacerdotes. Ad verb. Cum forte mortuus non fuisset. Hic Ferraris divinare videtur, dum similia verba profert.

31 Ut quid est? Nonne ex Trident. sess. 22. cap. 2. sacrificium missæ est imperatorium pro quacumque necessitate? Postulet in fide nihil hæsitans (Episcopi Cath. Jac. 1.) qui enim hæsitat: non ergo æstimet homo ille quod accipiat aliquid à Domino. Et si ergo firmiter ad hærens scripturæ reum faciam gravis culpæ Sacerdotem, qui accepta ab infirmo stipe pro celebranda missa debito tempore ad impediendum ejus salutem, distulerit celebrationem post ipsius mortem sequutam, & asseram, quem forte mortuus non fuisset, si Sacerdos pro ipso debito tempore celebrasset, et ne dicendum, quod divinare video.

38 Obligatus ad celebrandas missas in diebus festis ex institutione fundatoris non potest illas differre in dies feriales sequentes ad festa, & sic differens graviter peccat, & ratio non solum deducitur ex dilatione ultra diem præscriptum, & ex violatione voluntatis testatoris, sed etiam ex qualitate diei festi, quem voluit testator specialiter tum ad venerationem ejusdem, tum ad commodum populorum. Et dies festi in similibus casibus debent intelligi dies festi solum de præcepto, in quibus cadit obligatio audiendi sacram, & abstinendi ab operibus servilibus; non autem dies, qui ratione ritus dupliciter dicuntur festi in ordine ad divinum officium.

40 Non licet anticipata applicatione missam celebrare, & applicare pro eo, qui primo elemosynam erogabit; sic enim declaravit Sacra Congregat. Concilii de mandato Clementis VIII. die 5. Nov. 1605. præcis his verbis: "Superioribus diebus significatum fuit S. D. N. paucis ab hinc annis in Hispania novam consuetudinem recentiorum aliquot Theologorum opinionem nitam, sensim receptam in dies magis invaluisset, ut Sacerdotes missam celebrantes, ejus valore generalem applicent his, qui postea missæ celebrationem postulari, & pro eo elemosynam præbituri sunt, tametsi antequam missæ sacrificium perageretur, neque à Sacerdote illud rogasset, neque vel hac de causa præstissent elemosynam. Quam rem cum Sanctitas sua ad Sacram Congregationem Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum pro matre gratie gravitate examinandam rejecisset, in ipsa Congregatione primum de ea actum fuit diligentissime, ac deinde relatum ad Sanctitatem suam, qui ex ejusdem Congregationis sententia hujusmodi consuetudinem, inquam pluribus nominibus periculosam, fidelium scandalis, & offensionibus obnoxiam, atque à veritate Ecclesiæ motu nimium abhorrentem explosit, ac improbat, atque Amplitudini sue liberè dari, quod facimus, mandavit, ut omnibus illius regni Archiepiscopis, atque Episcopis, in quorum diocibus ejusmodi applicatio in usum iuducta fuerit, per literas, aut alias scripto injungatur, ut talem usum aboleant, & necesse sit excommunicationis, atque aliis, quas oportuerit, & necessarias existimaverit, penis. Idemque præcipiat Generalibus, & Capitulis Ordinum, quoties in istis regnis nunc noverit commotari, ut scilicet & ipsi Regularibus sibi subditis tales applicationes eisdem penis propositis interdiciant: Quæ omnia pro sua pietate, & Sanctissimi Domini nostri Jesu obsequendi studio Amplitudinem suam sedulo effecturam sperantes, Omnipotentem Deum rogamus, eam quotidie celestis sue gratiæ donis velit auctiorem." Roma die 15. Novemb. 1605. de qua declaratione memorat Laurent. de Peirinis tom. 12. de privil. Minim. inter. const. Urbani VIII. n. 9. Gavanti in thesaur. tom. 1. p. 3. tit. 12. à n. 34. Lezana in sum. q. Regul. c. 21. n. 7.

41 Capellanus, qui onus habet certis diebus celebrandi pro fundatore, potest anticipare præveniendò illas celebrare, nisi fundator ipse aliud, sive implicite, sive explicite statuerit, quia est una parte illa anticipata celebratio non cadit in incertum, nec suspendit effectum ejusdem sacrificii, cum sint omnia requisita, & sit determinata persona, supra quam cadit idem effectus, ex alia parte potius suffragatur fundatori, quam nocet, siquidem pro ejus salute, quo citius offertur sacrificium, eo citius liberatur à Purgatorio, adeoque non est cur dicitur prohibita talis anticipata celebratio. Si autem fundator in fundatione expresserit, quod tot missæ quilibet hebdomada celebrantur, nec ulla ex eis in singula omittatur, vel dies præfixerit ex peculiari sua devotione ad eas, vel ut in ipsis determinatis diebus daretur commodum populo audiendi sacram; tunc non potest anticipare celebrare, sed teneretur omnibus illis præfixis diebus ad illam determinatam celebrationem saltem localem, quia aliter violaret mentem fundatoris, & fraudaret populum jure, quod ex ejusdem testatoris voluntate haberet sacram audiendi illis conjunctumque hebdomada determinatis

diebus. Sic sentit Barbosa de offi. & potest. Episcop. part. 2. allegat. 24. num. 14. Diana, Riccius & alii communiter.

Utilius est curare, ut missæ pro se celebrentur in vita, quam instituere ut celebrentur post mortem: Quia missæ pro aliquo celebratæ post mortem sunt solum satisfactoriæ pro penis, quas antequam luunt in purgatorio. At missæ celebratæ pro aliquo adhuc in vita non solum sunt satisfactoriæ, sed etiam propitiatoriæ, meritoriæ, & impetratoriæ, & sic juvant in vita, & post mortem. Immo tanta esse possunt sacrificia in vita alicujus oblata, ut totam penam, quæ illi in purgatorio debebatur, expient, ac delectent, ita ut ille decedens celum statim consequatur, & ita ad rem aptissime sentit Divus Gregorius lib. 2. Dialog. cap. 58. "Tutior est via, ut bonum, quod quisque post mortem suam sperat agi per alios, magat ipse, dum vivit per se, beatus quippe est liberum exire, quam post vincula libertatem querere." & sic cum ipso sentiunt Barbosa in Concil. Trident. sess. 22. de sacrificio missæ cap. 2. q. 11. Gobat, Fraxinellus, Pinellus, Marchinus, & plurimi alii.

Ad complementum hujus articuli addendum est, quod Eminentissimus Cardinalis, qui in sacello Pontificio celebrat primam missam Nativitatis Domini ante mediam noctem, censetur tacite dispensatus à Summo Pontifice, ut celebret, & communicet non jejunus. Ipse enim solet in ipsa die Vigilie hora solita prandere, licet sero in collatione fieri solita in Palatio Apostolico nihil sumat, ut patet universæ Urbis, teste Diana coordinat. tom. 2. tract. 3. resolut. 12. numer. 4. ubi dicit non esse verum quod Summus Pontifex quotasmissæ speciali brevi dispenset cum Cardinali celebraturo, ut possit non jejunus celebrare, ut asserit Pasqualigus tom. 1. dec. 312. num. 4. nec quod Cardinalis celebraturus maneat tota die Vigilie Nativitatis jejunus, & post celebrationem cenet, refertque sic sibi testatos fuisse plures Curie Ministros, & Magistrum Cereemoniarum ipsiusmet Summi Pontificis: Unde non videtur verificari opinio Cardinalis de Lugo de sacram. Eucharist. disp. 15. sect. 2. num. 16. & Aversa de Sacram. Eucharist. quart. 8. sect. 8. putantium Summum Pontificem pro illo loco, & pro illa nocte anticipare aliquantulum initium diei sequentis, ita ut talis Cardinalis censetur celebrare in die, & non in Vigilia Nativitatis, siquæ communicet jejunus. Sic Dicastill. de sacrament. tom. 1. tract. 4. dub. 17. q. 7. num. 404. expresse dicens revera saltem tacite Summum Pontificem dispensare, ut sacram in Capella Pontificia dicatur à Cardinali non jejunus absque ulla anticipatione diei, ut vult Lugo; sed illum sacram dici intra festivitatem ecclesiasticam Nativitatis Christi sine ulla anticipationem diei; Ita etiam Quarti Commentar. in Rubric. missal. part. 3. tit. 9. dub. 6. caus. 4. Pasqualigus loc. cit. dec. 311. Martinon. tom. 3. disp. 35. num. 64. Diana coordinat. tom. 2. tract. 3. resolut. 11. & 12. quamvis ipse sentiat contrariam opinionem etiam probabilem, & alii plures.

Non sic autem censendum est de aliis, qui ex privilegio, vel consuetudine celebrant ante mediam noctem, ut patet de Primicerio S. Marci Venetiarum, qui ante dictam mediam noctem semper jejunus celebrat, ut testatur Diana coordinat. loc. cit. resolut. 11. num. 4. ubi arguens contra Cardinalem de Lugo existimantem missam celebratam à Cardinali in Capella Pontificia non solum esse missam diei, sed missam celebratam in die Natalis Domini, eo quod censet Summum Pontificem pro illo loco, & nocte anticipare diem sequentem per aliquot horas, expresse sic habet: "Sed hæc doctrina credo quod ipsemet Cardinalis non concederet pro templo Divi Marci, quod patet: nam si ita esset, Primicerius posset dicere unam missam non jejunus, quod nunquam accidit; nam semper Primicerius celebrat jejunus." Et paulo infra subiungit: "Et hoc ultimam (nempe quod illud sacram censetur dici intra festivitatem ecclesiasticam Nativitatis Christi sine ulla diei anticipationem)" dicendum est etiam de sacro, quod dicit Primicerius in templo

Divi Marci, non autem de dispensatione jejuniis, nam ut observandum est, Primicerius S. Marci semper celebrat illa nocte Nativitatis jejunus." Et sic in genere de omnibus, qui celebrant ante mediam noctem, tenet expresse Gavantius tom. 1. part. 4. tit. 3. num. 5. ibi: "Quod si celebraturus sit ante mediam noctem ex privilegio, vel legitima consuetudine, vere non dispensatur in jejuniis necessario ad missam, ideo à pridiana media nocte jejunet, neque in missa Vigilie sumat purificationem;" Et ipsum sequitur Merati ibidem num. 12. ibi: "Illi autem, qui ex privilegio celebrantur ante mediam noctem, observent omnia ea quod jejunium servandum ante, & post missam illatam, quæ tradit Gavantius supra."

Cardinalis, vel alius celebraturus prædictam missam ante mediam noctem, non potest mane Nativitatis celebrare tres missas, sicuti alii Sacerdotes. Sic Quarti loc. cit. part. 1. tit. 15. dub. 7. difficult. 1. & communis auctoritas contra Carameulem. Et ratio est, quia Summus Pontifex non dispensat in numero missarum, quæ dici possunt in solemnitate Nativitatis, sed solum in hora celebrandi primam ex tribus illis missis illa die concessis, transfundendo in diem præcedentem partem illius privilegii, quod jus commune concedit pro ipsa die Nativitatis Domini. Unde cum jam prima missa fuerit ex privilegio anticipata celebrata, non potest iterum ab eodem celebrari. Nec ideo est deterioris conditionis alii Sacerdotibus, ut præterit Carameul in theologia fundamentali fundament. 13. num. 13. sed immo conditionis melioris, quia fruitur anticipata eodem privilegio. Potest tamen mane celebrare reliquas duas missas, ne sit deterioris conditionis alii Sacerdotibus, cum quod ob gratiam alicujus conceditur, non sit in ejus dispendium retorquendum, textu expresso in cap. Quod ob gratiam 61. de Regul. juris in 6. Quarti loc. cit. Gavanti loc. cit. 5. expressis concludens; "Et eo casu si in prima missa noctis sumeret purificationem, immo & cibum ante mediam noctem, possit celebrare secundam, & tertiam missam Nativitatis Domini; Favet communis Doctrina Theologorum;" & sequitur Merati loc. cit. num. 12. Quamvis Diana coordinat. tom. 2. tract. 1. resolut. 96. num. 4. dicat quod Cardinalis, qui in sacello Pontificio celebrat missam Nativitatis ante mediam noctem, non potest postea mane celebrare alias duas missas.

Cardinalis, vel alius celebraturus primam missam Natalis ante mediam noctem, potest mane celebrare missam consuetam Vigilie. Quarti loc. cit. difficult. 2. dicens sic communiter sentire Doctores supracitatos: & id supponunt Merati, & Gavanti loc. cit. dicendo; Neque in missa Vigilie sumant purificationem. Et ratio est, quia Vigilie prædicta hora pertinet physice ad diem Vigilie, moraliter tamen quantum ad anticipatam celebrationem hujus missæ pertinet videtur ad diem Natalis; cum vere dicatur pro solemnitate Natalis: Et sic licite potest prædictus Cardinalis, vel alius Sacerdos similiter privilegiatus mane celebrare missam consuetam Vigilie, & postea primam missam diei Natalis ante mediam noctem ejusdem, quamvis censetur bis celebrare in eadem physice die; quia Summus Pontifex concedendo alicui anticipationem primæ missæ Natalis, non tollit ipsi facultatem de jure communi omnibus concessam celebrandi horis consuetis missam Vigilie, alias privilegiatus esset deterioris conditionis non privilegiatis contra dispositionem cit. cap. Quod ob gratiam 61. de Regul. juris in 6.

Celebrans anticipare illam primam missam Natalis potest sumere purificationem, vel etiam postea cenam ante mediam noctem, & die sequenti nempe in die Natalis celebrare secundam, & tertiam missam. Sic cum Pasqualigo. Quarti loc. cit. dub. 7. in fine, Gavanti, & Merati loc. cit. dicentes quod favet communis Doctrina Theologorum. Et ratio est, quia cum illa hora vere physice pertinet ad diem Vigilie, sumens purificationem in ipsa anticipata missa, & postea cenam ante mediam noctem, vere erit jejunus pro cele-

bratione altarum duarum missarum in die Natalis, quod est contra opinionem Cardinalis de Lugo loc. cit. existimantis, juxta sua principia, illam horam pertinere ad anticipatam per summum Pontificem in die Natalis.

Tam celebrans, quam audientes dictam anticipatam missam, satisfaciunt præcepto dicendi, vel audiendi missam, pro die Natalis. Ita Diana coordinat. tom. 2. tract. 3. resolut. 11. & 12. Quarti loco citato dub. 7. difficult. 3. cum Dicastillo, Aversa, & aliis supra citatis contra Pasqualigum. Et ratio est, quia eo ipso quod Summus Pontifex dispensat, ut missa Nativitatis anticipata celebretur, dispensat etiam ut ipsam celebrans, & audientes anticipata satisfaciunt obligationi. Nam dispositum in uno correlativo, censetur & dispositum in alio. Unde in thesaur. resolutionum Sacre Congregationis Concil. tom. 1. sub die 13. Julii 1720. in una Veneta in fine expresse dicitur, quod in ipsa civitate Venetiarum nocte Nativitatis Domini ante mediam noctem missa celebratur à Primicerio in templo S. Marci, & Senatus Venetus, alique, qui missam dicta hora audiunt, satisfaciunt præcepto audiendi missam die Nativitatis Domini; & quod hoc ipsum sit in eadem civitate in ecclesiis S. Joannis, & S. Jacobi in Rivoalto, nec non in ecclesia Canonice Lateranensium, & in ecclesia Patrium, qui nuncupantur Fratri, necnon in ecclesia monialium S. Zachariæ, & simile privilegium fuit novissime concessum anno 1745. à Summo Pontifice Benedicto XIV. pro Ecclesia nostri ejusdem Civitatis Conventus vulgo nuncupati la Vigna; Quamvis anno 1720. 13. Julii fuerit Ecclesiæ Collegiæ S. Pauli ipsiusmet civitatis denegata à Sacra Congregatione Concilii reassumptio intermissi consimilis privilegii sibi concessi à Pio IV. & S. Pius V. const. 4. incip. Sanctissimus: revocavit omnia hujusmodi privilegia, & prohiberi Prælati, & Capitulis, ac quibuscumque ecclesiis Superioribus in virtute Sanctæ Obedientiæ; & imposita pena perpetuæ Suspensionis à Divinis; "Ne deinceps missæ vesperino tempore hujusmodi licentiarum, & facultatum aut alio quovis prætextu celebrare, vel celebrari facere præsumant," addita derogatione quibuscumque constitutionibus, & privilegiis, etiam munitis derogatoriis derogatoriis, & aliis quibuscumque clausulis, etiamsi privilegia concessa fuissent intuitu Imperatoris, Regum, Reginarum, Ducum, & aliorum Principum, ut latius in ipsa allegata constitutione, & ut patet in supra citata Veneta impressione in thesaur. resolutionum Sacre Congreg. Concil. tom. 1. sub die 13. Julii 1720. quæ resolutiones prostant Venetiis apud Joannem Baptistam Recurti.

Vigilia Nativitatis occurrente in Dominica, non potest quis nolle audire missam mane Dominice, & expectare, ad satisfaciendum præcepto, missam illam anticipatam ante mediam noctem. Quarti loc. cit. dub. 7. difficult. 4. cum Diana & aliis ab ipso citatis, alique passim. Et ratio est, quia illa anticipata missa nullo modo computari potest pro ipsa Dominica, sed solum pro sequenti festo Natalis. Quamvis enim non dicatur in die Natalis, nihilominus vere dicitur pro solemnitate Natalis, & ut dictum est num. antecedenti, ipsam celebrans, & audientes satisfaciunt præcepto dicendi, vel audiendi missam in die Natalis: Unde cum ipsa inserviat pro satisfaciendo præcepto diei Natalis, non potest inservire pro satisfaciendo præcepto Dominice præcedentis, quia unico sacro non potest satisfieri duobus præceptis duarum distinctarum festivitatum, sicuti unico officio non potest quis satisfacere duplici præcepto pro die presentis, & crastino, ex merito damnata inter alias propositione 35. ab Alexandro VII. die 18. Martii 1666. ibi: Unico Officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die presentis, & crastino.

Quoad missæ celebrationem fieri solitam ante noctis dimidium in privilegio Nativitatis Domini in Capella Pontificia, sive in aliis ecclesiis ex privilegio, præter ea, quæ hucusque adduximus, Maximum Pontifex Benedictus XIV. de synodo diocesana lib. 6. C. VIII. per tot. permulta ad rem eruditissime suo more ad-

ducit, & quoad horam ipsam celebrandi, hæc n. XIII. habet. Ex diariis quæ Pontifici Cæremoniæ Magistri ab anno 1474. ad annum 1557. digesserunt, colligimus, Matutinum in Pontificia Capella incepisse circa octavam, nonam, ac etiam decimam horam (ab occasu solis numerando juxta Italæ morem) illius noctis, quæ diem Christi Natalem præcedit; ac præterea sacrum hunc ritum, una cum solemnibus missis, non nisi quatuor horarum spatio expleri consuevisse. Leo X. referente in diariis Paride de Grassis, anno 1517. ob adversæ valetudinis incommoda, Pontificæ Capellæ initium statuit hora quinta noctis. Pontifex Adrianus sextus veterem morem sequutus, horam noctis nonam restituit. At Clemens VII. Paulus III. ac Julius item III. circa secundam, aut tertiam noctis horam Matutinum inchoandum mandarunt. Hinc hora septima noctis, ipsi etiam solemniori missæ finis imponebatur. Varius in hoc tempore designando fuit S. Pontifex Pius V. quoadquidem eo juvene anno 1566. Matutinum initium dedit hora noctis sexta; anno 1567. hora quarta; anno 1568. hora quinta; anno 1569. hora octava cum dimidia; anno demum 1570. hora nona. Gregorius XIII. juxta veterem morem tertiam, aut quartam noctis horam in usum revocavit. Atque hic demum mos in Pontificia Capella deinde servatus fuit, & adhuc viget, statuta pro Matutini initio quarta hora noctis; ex quo sequitur, ut solemnibus missa paulo ante noctis dimidium periciatur.

54. Deinde idem Pontifex *ibid.* num. 15. à designatione temporis, & ore pro ipsa missa celebranda, ad jejunium progreditur, referens ex relatione Magistrorum Cæremoniarum in diariis, Cardinalem, qui sacrum obitu, nonnumquam ad celebrandam missam accessisse jejunium, ut nostra ætate constat de Cardinali Leandro Colloredo, & de Benedicto Papa XIII. qui eadem jejunii lege sese obstrinxit: Quia verò non multa occurrunt eorum exempla, qui jejunii accesserint ad altare, contra verò frequentius contingat, ut Cardinalis, qui nocte Nativitatis sacrum explet, die præcedenti à refectioe non abstinuerit, pergit ad tradendam rationem, quæ id licere suadeat, & sub num. 16. relatis variis Auctorum opinionibus, jam à nobis loco supra citato adductis, sunt, dicit, qui credant Romanum Pontificem quotannis literas in forma Brevis expedire, per quas Cardinalis nocte Nativitatis celebraturus extimatur à lege jejunii, quod alioquin à præcedenti noctis dimidio servare teneretur. *Id idem*, subjungit sub num. 16. gratis asseritur, & hujusmodi literæ reipsa minime conceduntur. Et sub n. 17. ita superaddit. Hinc meliori consilio alii sentiunt, ac docent, in proposito casu, licet expressa Pontificis dispensatio non appareat, inesse tamen tacitam ac rationi admodum consonam. Enim verò, cum nonnisi præhabito Summi Pontificis assensu, statuta ad Matutinum inchoando hora designatur, profecto Summus Pontifex haud ignorat, quo tempore in pervigilio Nativitatis Capella incipiat, qua hora solemnibus missis, cui nonnumquam ipsemet Pontifex interesse solet, celebratur: Et quoniam præterea compertum persæpe illi est, eum qui sacrum offert, non esse jejunium, & tamen nullus unquam Pontifex edixisse ferrit, ut Cardinalis ea occasione ante noctis dimidium celebrans, à præcedenti media nocte jejunium servaret, nil ultra requiringdum videtur ad tacitam Pontificis dispensationem inducendam, æquitate tamen ac rationis legibus consentaneam.

55. Ex hæcenus dictis, prosequitur idem Pontifex *ibid.* num. 20. colligitur privilegium celebrandi missam in Pontificia Capella ante noctis dimidium, non quidem per necessitatem connexionem secum ferre aliud privilegium exemptionis à lege jejunii. Immo posterior hoc privilegium esse reperendum à tacita Pontificis dispensatione, quam satis probant ex. rerum, ac temporis circumstantiæ simul sumptæ, quas supra memoravimus; hinc sequitur, sublati hæc circumstantiæ, jam nullum naturale dispensationi esse locum, ideoque ad jejunium naturale servandum teneri, qui alibi sacrum offerat, etiamsi ex Apostolico indulto, mediæ noctis articulum in missæ oblatione præveniat. Consulendi in

rem hæc Andreas Piscara, Cataldo in *praxi cæremoniari. lib. 3. sect. 2. cap. 1. num. 4. p. 391. & cap. 3. numer. 1. p. 393.* necnon celeberrimus Gavantus *part. 4. tit. 3. num. 5.* ubi ita loquitur: "Celebraturus ante mediam noctem ex privilegio, vel consuetudine legitima, vere non dispensatur in jejunio necessario ad missam; ideo à pridiana media nocte jejunet, neque in missa vigilia sumat purificationem." Consonat diligens scriptor P. Merati *tom. 1. p. 1. Romana editionis p. 853. n. 12.*

Itaque conclusit *ibid.* num. 12. ut rem hæc expediamus, Episcoporum partes erunt, duo hæc in synodis opportune decernere, ut scilicet primo edicant, nulli fas esse, citra Apostolicam dispensationem, in nocte Nativitatis Christi missam celebrare ante noctis dimidium, & id quidem fieri prohibeant, in diebus in contumaces pœna suspensionis, quam etiam probant & laudant Polacus in *suis apherismis sacre cæremon. apherism. 1. num. 4. Pax Jordan. elucubr. tom. 1. lib. 4. tit. 1. de sacrific. missæ num. 94.* Secundo aperte declarent, eos, qui ex Apostolico privilegio sacrum obunt ante noctis dimidium, adhuc teneri lege jejunii, idque à præcedenti noctis dimidio servandum esse. In ordine quadam pro divini officii celebratione, Romæ edito anno 1645. cujus etiam meminit Diana in editione *coordinat. tom. 3. tract. 1. resol. 55. num. 3.* hæc legitur. "Missæ hujus sacratissimæ noctis debet celebrari post mediam noctem, aliter Sacerdos non celebraret jejunus. Celebraturus ante mediam noctem ex privilegio, vel legitima consuetudine, non dispensatur in jejunio necessario ad missam, id est, à pridiana nocte jejunet, neque in missa vigilia sumat purificationem." Eadem occurrunt in Ordinario Patriarchali, quod anno quolibet Venetiis evulgatur, ubi ad diem 24. Dec. hæc legitur adnotatio: "Celebrantes ante mediam noctem sint jejunii à media nocte antecedenti, adeoque non sumant purificationem in missa hodierna." Hæcenus idem Pontifex *loc. cit.*

Missas tres in Nativitate Domini, Armenis, & universim Sacerdotibus Orientalibus celebrare non licet. *Id. const. incip. In Superiori §. 2. & seq.*

Missarum celebratio una hora ante auroram, & post meridiem indulgetur militibus S. Januarii: Benedictus XIV. *const. incip. Romana Ecclesiæ.*

Idipsum conceditur & Equitibus S. Joannis Hierosolymitani. *Idem const. incip. Quoniam §. 1.*

Missarum trium celebratio die Natalis Salvatoris Nostri primum à S. Thelesphoro instituta fuit. *Idem const. incip. Declarasti, & const. incip. Quod expensis:* Quæ consuetudo asseritur, & commendatur. *Idem ibid.* Antiquis temporibus alii per annum dies erant polyturgici, quibus missarum sacrificia iterare licebat, nempe præter Natalem Domini, prima dies Jan. Peria V. in Cæna Domini, Vigilia Ascensionis, tres dies jejunii infra octavam Pentecostes, alique dies festi nonnullorum Sanctorum memorie dicati, ut Nativitas S. Joannis Baptistæ, & natalitium Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli. *Idem in cit. const. Quod expensis.*

Sæpe etiam iterabantur sacrificia, si defuncti cadaver die Dominico, vel alio festo ad ecclesiam deferretur. *Idem ibid.* Ea consuetudo justis de causis aboleta est, & præsertim ob inductos abusos circa elemosynarum sordidas exactiões. *Idem ibid.* Nec præsentem tempore præter idem diem, permittitur missæ iteratio, etiam ex causa utilitatis, aut paupertatis ecclesie, aut Presbyterii. *Idem const. 3. incip. Declarasti:* Id solum permittitur Parocho duarum ecclesiarum adeo inter se distantium, ut populus utriusque subiectus in unam earum totus convenire nequeat. *Idem ibid.* Quod intelligendum est de diebus festis tantummodo, in quibus adest præceptum audiendi missam. *Idem ibid.* Et dummodo necessaria ad id Ordinarii Superioris licentia accedat. *Idem ibid.* Et sufficit contrarium synodalis constitutionis præceptum, ut Parocho id minime liceat. *Idem ibid.*

Præterea, si alius adsit Sacerdos, qui in una ex illis

illis ecclesiis celebrare possit, Parochus debet ab iteratione missæ se abstinere. *Idem ibid.* Etiam necesse sit catechismum populo explanare, quem id, vel per alium Sacerdotem, vel ab ipso Parocho extra missarum solemniam fieri possit. *Idem ibid.*

70. De modico tempore, intra quod onera missarum, ex decreto Sacre Congregationis Rituum à S. M. Urbano VIII. approbato, de quo Auctor num. 37. sunt implenda, non inutile est hic desserere.

71. Sunt autem qui tenent, modicum hoc tempus extendi ad tres annos. Vide Peitini, *de priv. tom. 3. ad const. 9. Urbani VIII. ad 10.*

72. Alii sentiunt, hoc modicum tempus concludi intra tres menses; Leander de *Sacram. tract. 8. disp. 4. q. 18. Tambur. de sacrific. missæ lib. 3. cap. 1. §. 9. num. 4.*

73. Brevius alii volunt hoc modicum tempus, illudque ad duos menses restringunt; Marchini, *de Ord. tract. 3. part. 2. cap. 31. num. 5. Quart. in rubric. missal. in append. quest. 4. punct. 1. difficult. 2.*

74. Ut quod sentio dicam, si tempus sit determinatum, haud potest differri celebratio ultra illud. Determinatio autem temporis aliquando provenit ex expressa voluntate dantis elemosynam, & aliquando ex tacita ejusdem voluntate, ut si pro imminente aliqua occasione missarum celebratio committatur.

Vid. Addit. omitt. ad fin. tom. pag. 448.

75. Si autem tempus haud sit determinatum, arbitrio boni viri, pensatis singulis circumstantiis, determinandum illud est: Dicastilli, *de sacre tract. 5. disp. 4. dub. 21. num. 403. Hurtad. part. 1. resol. moral. tract. 2. cap. 4. resol. 18. num. 202.* & sic aliquando potest esse brevius, aliquando amplius duobus mensibus. Quoties enim lex haud determinat tempus illud, quod nec partes determinarunt, ejus determinatio dependere debet ab arbitrio boni viri, perpensis singulis circumstantiis, minimeque licet sine auctoritate legis certum terminum statuere.

76. Monendum vero est, quod semper quoad fieri potest, tempus hoc sit restringendum, quom ita conveniat subjectæ materiæ. *Id.*

ARTICULUS VI.

Missæ à quo possit celebrari, vel non & in quo idiomate.

SUMMARIUM.

1. Missæ à solo Sacerdote rite ordinato celebrari potest.
2. Missam celebrantes non ordinati gravissimis pœnis puniuntur, degradantur, & Curia seculari tradantur etiam pro prima vice.
3. Et licet essent minores 25. annorum, dummodo compleverint 20. tradendi sunt per Inquisitores brachio seculari, & ultimo supplicio afficiendi.
4. Casus iste evenit Romæ anno 1711. in Dominico Spallacino Urbevetano.
5. Missa non debet permitti, quod celebratur à Sacerdotibus vagis, & ignariis.
6. Nec à Sacerdotibus notorie & publice criminosis.
7. Nec à Sacerdotibus exteris, & incognitis sine legitimis literis dimissoriis sui Episcopi.
8. Sacerdotes exteri nec etiam possunt admitti à Regularibus ad celebrandum in suis ecclesiis contra prohibitionem Ordinarii.
9. Missa non potest celebrari in lingua vulgari, sed solum in lingua latina, vel græca à Græcis, numquam, & à nullo in lingua Slavonica nisi ex consuetudine, ad num. 14.
10. Novæ addit. ad num. 20.

Missæ à solo Sacerdote rite ordinato celebrari potest; Concil. Nicænum I. *cap. 4.* & Trident. *sess. 22. cap. 1.* Solus enim Sacerdos est legitimus minister ecclesie ad hoc mysterium conficiendum consecratus, juxta quod Christus solis Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoribus præcepit in ultima Cæna dicens: *Hoc*

facite in meam Commemorationem. Unde missam celebrantes non ordinati, gravissimis pœnis puniuntur. Gregorius enim XIII. *const. 21. incip. Officium nostrum:* statuit, quod judicentur, & puniantur rigorosissime per Inquisitores, & Clem. VIII. *const. 81. incip. Etsi alii:* decrevit, quod degradentur, & curia seculari tradantur etiam pro prima vice; quod etiam confirmat Urbanus VIII. *const. 79. incip. Apostolatus:* Et licet essent minores 25. annorum, dummodo compleverint 20. tradendi sunt per Inquisitores brachio seculari, & ultimo supplicio afficiendi, ex Clem. VIII. & Urbano VIII. *in cit. const.* Casus iste evenit Romæ anno 1711. in Dominico Spallacino Urbevetano, qui sub mentito nomine Joannis Baptistæ Rossignoli, André Rossignoli, & Josephi Bonifacii, per annos quinque sapissime missam celebravit, cum tamen nullos haberet Sacros Ordines, in Acte Campi Floræ facta suspensus, & deinde igne crematus fuit die 22. Julii ejusdem anni 1711.

Missæ non debet permitti, quod celebratur à Sacerdotibus vagis, & ignariis; Concil. Trident. *sess. 22. in decret. tit. de observ. in celebrat. missar.* Nec à Sacerdotibus notorie, & publice criminosis; Idem Concilium *ibid.* Nec à Sacerdotibus exteris, & incognitis sine legitimis literis dimissoriis, sui Episcopi; Concil. Mediolan. I. *part. 2. tit. quæ pertinet ad celebrationem missæ.* Sacerdotes exteri nec etiam possunt admitti à Regularibus ad celebrandum in suis ecclesiis contra prohibitionem Ordinarii, ut censuit Sacre Cong. Concil. in *Bonon. 2. Julii 1620. & in Neapoli 17. Aug. 1630. & sæpe alibi.*

Missæ non potest celebrari in lingua vulgari; Concil. Senon. *cap. 7. inter errores damnatos ibi relatos;* Concil. Trident. *sess. 22. cap. 8.* sed solum in lingua latina, vel græca à Græcis, numquam & à nullo in lingua Slavonica. Joann. VIII. *epist. 195. ibi:* "Aurdivimus etiam quoad missas canentes in barbara, hoc est, Slavonica lingua: Unde jam literis nostris per Paulum Episcopum Anconitanum tibi directis prohibuimus, ne in ea lingua sacre missarum solemniam celebrares, sed vel in latina, vel græca lingua, sicut ecclesia Dei, toto terrarum orbe diffusa, & in omnibus gentibus dilatata cantat." Sic apud Pallavicinum in *Polyantea Sacrorum Canonum tom. 3. verb. Missa §. 3. num. 1.* Et Thomas Archidiaconus Spalatensis in *historia Episcoporum Salonitarum edita à Joanne Lucio cap. 16.* tempore Alexand. II. refert à Legatis Sedis Apostolicæ coactam fuisse Synodum omnium Episcoporum Dalmatiæ, & Croatiae, in qua statutum fuit, ne quis de cetero præsumeret divina mysteria celebrare in lingua Slavonica, sed debere uti tantum latina, vel græca. Idem statuit Gregor. VII. Alexandri successor *lib. 7. epist. 11.* data ad Uratislaum Bohemiæ Duem, in qua sic scribit: "Quia nobilitas tua postulavit, quod secundum annuerimus officium; scias Nos huic petitioni tuæ nequaquam posse favere." Et paucis interjectis subdit: "Unde ne vid fiat, auctoritate B. Petri inhibemus, teque ad hironorem Omnipotentis Dei huic vanæ temeritati viribus totis resistere præcipimus."

In Istria tamen, in Liburnia, & in Dalmatia Littoralis, missa, & alia officia lingua Illyrica, seu Slavonica celebrantur, ac servatur ibidem Ritus Romanus. Eadem lingua, ut tradit Cardinalis Bona *lib. 1. cap. 9. num. 4.* est in usu apud Christianos Tartaros circa Tauricam Cheronesum, apud Cerascos, & quasdam Ponticas nationes, itemque in Servia, Misiæ, Bosnia, Bulgaria, Russia minori, in Volhinia, Podolia, & parte quadam Lithuanicæ, & in aliis finitimis regionibus. Usus talis linguæ in sacris ecclesiis functionibus coepisse seculo nono, quo Moscovitas christianæ religioni nomen dedisse sub Imperio Basillii Macedonici, ostendit Baronius in *appendice tom. VII. de Rubenit à Sede Apostolica receptis*, voluit aliqui; alii autem id serius, nempe vertente seculo decimo, imperantibus Basilio juniore, & Constantino, contigisse opinantur. Verum negari non posse ante prædictum

- 7. Missam dicent celebrare tenetur juxta missale Romanum.
- 8. Tenetur eam prosequi usque in finem, aliàs excommunicatur, nisi aliquis casus accidat.
- 9. Tenetur communicare recipiendo corpus, & Sanguinem Christi.
- 10. Tenetur missam legere, antequam ad altare accedat, & signa preparare, ne erret.
- 11. Omnia debet legere, & nihil memoriter recitare, & neque celerius, neque tardius, quam par est, eam legere.
- 12. Debet sinere candelas accensas usque ad finem ultimi Evangelii Sancti Joannis.
- 13. Debet generaliter, & specialiter orare pro vivis, & defunctis.
- 14. De Calceamentis in accessu ad altare.
- 15. Supplementa Auctoris, ad n. 40.
- 41. Addition. ad n. 49.

In sacrificio missæ debent à celebrante offerri panis, & vinum aqua mixtum: Est enim illicitum offerri vinum sine aqua, cum à latere Christi aqua simul cum sanguine exierit; de consecrat. dist. 3. cap. In Sacramento; cap. Si quis in Sacrificando, cap. 4. Concil. Vormat. l. cap. 4. & Concil. Trid. sess. 22. cap. 7.

Et plus de vino quam de aqua est ponendum, de celebrat. missar. cap. Perniciosus: Vinum quippe cum aqua miscendum debet esse plus verbum duas partes; Concil. Tribur. l. cap. 19. Nec potest offerri vinum mellitum, vel mulsum, vel aliud; Concil. Antiodoren. cap. 8. Valide tamen consecratur mustum, seu vinum de uvis recenter expressum: At illicite, & cum gravi peccato, quia licet sit verum vinum, nihilominus est impurum, læculentum, adeoque indecens, ut docet S. Thom. quest. 74. art. 5. ad 3. ex declaratione Julii Papæ in cap. Cum omne crimen de consecrat. dist. 2. ubi tamen conceditur, ut urgente necessitate possit consecrari mustum. Similiter si vinum coperit accescere, vel corrompi, vel fuerit aliquantulum acre, usque ad ultimum instans quo substantialiter mutetur, & fiat penitus acetum, valide consecratur, quia adhuc retinet substantiam, & formam vini; at consecrans graviter peccat propter irreverentiam, quæ fit Sacramento, adhibendo vinum semicorruptum quoad qualitates; S. Thom. quest. 75. art. 5. ad 2. Rubrica Missalis p. 3. tit. 4. de defectu vini num. 2. Quartus, & Merati ib. & alii passim. Si autem urgeat necessitas celebrandi, seu non possit Sacerdos absque nota omittere sacram, ut præsertim inter Regulares contingere potest, non peccat Sacerdos subditus adhibendo tale vinum aliquantulum acidum, vel acre, quia non tenetur subditus cum notabili incommodo sacrificium illud omittere, & quamvis tali vino uti sit contra reverentiam Sacramenti, ea tamen irreverentia non imputatur celebranti, sed Superiori, vel Ministro, qui est causa voluntaria illius, præsertim si fuerit monitus, & ob avaritiam, vel alium finem, aut quia decipitur, nolit mutare, sed præcipiat adhuc tale vinum apponi: Sic Messali, & Quarti loc. cit. cum aliis. Quid autem agendum sit, si deprehendatur, vinum esse factum penitus acetum, vel aliàs corruptum, sive ante consecrationem, sive post? docet clara dicta Rubrica de defectu vini. Vide ipsam per tot. Panis debet esse triticeus: Concil. Carthagin. cap. In Sacramento, 5. de consecrat. 5. dist. 2. Eugén. IV. in decreto Unionis in Concil. Florent. Et potest valide consecrari, sive in azymo, sive in fermentato, juxta suæ Ecclesiæ consuetudinem, ut declarat Eugén. IV. in decreto Unionis in Concil. Florent. sess. 25. in fine his verbis: "In azymo, sive fermentato panis triticeo corpus Christi veraciter confici, Sacerdotesque in altero ipsorum Domini Corpus conficere debere, unumquemque usque juxta suæ ecclesiæ, sive occidentalis, sive orientalis consuetudinem." Græcus vero consecrans in azymo, & Latinus in fermentato graviter peccat, ex eodem Concilio Flor. & S. Pio V. const. incip. Providentiæ Romani Pontificis: Immo Latinus celebrans in fermentato privatur officio, & beneficio; Honor. III. in

o. Literas 21. de celebrat. miss. his verbis: "Cum igitur vel ex aperta malitia, vel nimia desipientia peccasse probetur, mandamus, quatenus officio, & beneficio perpetuo ipsum privet."

Missam dicent celebrare tenetur juxta missale Romanum, ex forma, & jussu Concil. Trid. institutum; S. Pius V. const. 106. incip. Quo primum: & juxta formam præscriptam ab Ecclesia Romana; Conc. Braccaren. l. c. 22. & Conc. Trid. sess. 22. in decret. de observ. & evitand. in celebratione missæ. Tenetur eam prosequi usque in finem; aliàs excommunicatur, nisi aliquis casus accidat; Conc. Rom. sub Zacharia c. 14. post Epist. 2. ad Soter. Tenetur communicare recipiendo Corpus, & Sanguinem Christi: De cons. dist. 2. c. Relatum est: Leo IV. homil. de cura pastoralis. Tenetur missam legere, antequam ad altare accedat, & signa preparare, ne erret. Omnia debet legere, & nihil memoriter recitare, & neque celerius, neque tardius, quam par est, eam legere; Concil. Mediolan. l. part. 2. tit. Quæ pertinent ad celebrationem missæ. Debet sinere candelas accensas usque ad finem ultimi Evangelii S. Joannis, ex eodem Concil. Mediolanens. ibid. Debet generaliter, & specialiter orare pro vivis, & defunctis; de cons. dist. 1. cap. Visum præterea: Concil. Cabillonens. III. cap. 39.

Sacerdos calceatus pedibus debet accedere ad altare, ut præscribit rubrica missalis part. 2. tit. 1. n. 2. de preparatione Sacerdotis celebratur; ibi: Calceatus pedibus, quod voluit esse præceptum, Sylvestri verbis. Missa, & Sotus in 4. dist. 13. quest. 2. & alii; Et Ordo Romanus de Parasceve dicit non licere Presbyterum, Diaconum, vel Acolythum ad altare ministrare per nudos pedes. At verò non nisi ad majorem honestatem, & decen- tiam hoc præscribi dicit Suarez 3. part. disp. 72. sect. 3. Quartus, & Gavant. loc. c. & alii. Neque quod Sacerdos calceatus ad altare accedat, vacat mysterio juxta illud Apostoli ad Ephes. 6. Calceati pedes in preparatione evangelii pacis, id est, cum animo parato, prompto, & expedito ad evangelium pacis profuturum, vita experimendum, & ad alios diferendum, ut ex Chrysost. & Theophyl. recte docet Sapientissimus Tirinus in cit. c. 6. ad Ephes. num. 15. Qui enim calceatus incedit, audacter, intrepide, & expeditè progreditur: At verò qui nudis est pedibus, ægro, timide, tarde, nec nisi suspensus gradu procedit: Hinc doctissimus P. Gavantus in cit. part. 2. tit. 1. Rubrica 2. litera X. apud eruditissimum P. Merati eodem loco recte concludit, quod laudandi sunt Clerici Regulares sui præclarissimi Ordinis, qui in sacristia deponunt etiam communes crepidas, seu calceos, & aliis ibidem ad id paratas crepidas induunt ad majorem nitorem, & sacri ministerii splendorem: Quod & observari compertum est in pluribus provinciis, & conventibus nostri Seraphici Ordinis, necnon in pluribus aliis.

* Quid statuendum, si contingat defectum aliquem deprehendi, vel in pane, vel in vino consecrationis, ex rubrica repetatur, quæ mandat, si forte accidat, ut post sumpcionem sanguinis animadvertatur primo hostia incepta sacrificio, resumendum esse novum panem, & vinum cum aqua, & verba consecrationis super utrumque repetenda, sumpto initio ab illis verbis: Qui pridie quam pateretur, facta tamen utriusque oblatione: Sunt qui putent sufficere hostie tantummodo consecrationem; at tunc debitus ordo non servaretur, quæ altera est ex duabus causis, ex quibus rubrica utriusque consecrationem mandat. Quare rubrica parendum, de sacrific. missa lib. 3. c. 15. §. 2.

Si verò post consecrationem supra jam hostia cognoscatur vinum inepum fuisse ad consecrationem; tunc nova hostia novumque vinum apponendum est, novaque utriusque consecratio faciendâ. Id utique censet S. Thomas, ejusque discipuli. Sed post reformatas sub Clemente VIII. rubricas missalis legitur in illis expressum, si missa celebratur in loco publico coram multis, ad scandalum evitandum sufficere, si tantummodo apponatur novum vinum cum aqua, & facta oblatione consecratur, statimque sumatur ibid. §. 3. c. 4. c.

Defectus si occurrat in pane et vino, deprehendaturque ante consecrationem, nova materia apta appona-

tur; si post consecrationem, Missa omitti tuto potest, si post sumpcionem, necessario omittitur, nisi forte tititudo adesse missæ audiendâ; quo in casu posset Sacerdos submissa voce preces aliquas recitare, quæ ad illam partem missæ non pertinent, & benedictionem populo impartiri. ibid. cap. 15. §. 9.

Si aqua infusa calici non sit, idque ante consecrationem agnoscat, infundatur statim; si post consecrationem, missa peragenda est. ibid. §. 10.

Si missa, vel aranea in calicem ante consecrationem ceciderit, effundatur vinum, & novum apponatur. Si post consecrationem, illud, quidquid est, extrahatur; lavetur, & comburatur, & ablutio cum cineribus in sacratio reponatur. Ita ex S. Thoma, ibid. §. 10.

Si vino immixto venenum deprehendatur ante consecrationem, idem quod prius servandum est; si post consecrationem, in aliud vasculum transfundatur, & tandiu servetur, donec species vini fuerint exsiccatæ, & aliud vinum consecratur, ut ex S. Thoma, ibid.

Vinum accensum non est adhibendum in missa; si tamen id fiat, conficitur Sacramentum, nec peccant Regulares, qui celebrare debent, nec habent auctoritatem vinum commutandi, id enim peccato ligatur eorum Superiores, ut ex Quarti & Merati adnotatur Inst. Eccles. 77. §. 2. Vinum, quod ex aqua conficitur botris superjecta, quale à latinis priscis lora, seu lora dicebatur; inepum est ad sacrificium, ut ex Theologis firmatur. ibid. §. 4.

Veritum est sub peccato gravi adhibere vinum illud dilutum, quod ex musto & aqua æquali, vel fere æquali quantitate conficitur, ut ex Theologis ibid. §. 6.

Licet sit tamen adhibere in eam rem vinum, quod ex modo illud conficiendi in regionibus aliquibus habet aliud aquæ admixtum, & est vinum usuale; ibid. §. 7.

Si gutta vini reperiantur extrinsece in cappa calicis, censentur non consecrata, & abstergantur purificatorio. Si interius, tutius censentur consecrata, & per secundam purificationem adsumentur. De sacrific. miss. lib. 3. cap. 17. §. 7.

Generatim monet S. Thomas, in dubiis, num aliquid omisum sit in missa, vel si certe constet omisum, nec illud sit de necessitate Sacramenti, negligendum esse: si sit vero de necessitate Sacramenti, illud iteretur, & reliqua omnia ex ordine deducantur. ibid. cap. 15. §. 16.

Si Sacerdos sumpta purificatione animadvertat remansisse in corporali, vel patena fragmenta, sive illa magna sint, sive parva, absumantur, sicut & absumenda sunt fragmenta si quæ remanserint post distributionem Eucharistiæ in adstantes peracta missa. ibid. lib. 3. cap. 17. §. 3.

Si tamen quod remanet, non fragmentum, sed integra est hostia, magna, seu parva, hæc post sumpcionem purificationem non est absumenda, sed vel reconcedenda in tabernaculo, vel ponenda in patena, ut alteri Sacerdoti mox celebraturus reservetur: quod si fieri non potest, absumatur. Ita ex Rub. ibid.

Particula illa hostiæ, quæ separatur in inferiori parte hostiæ in duas partes fractæ, si cum vino non diffluat in os, sed remaneat in calice, potius quam digitato redigatur ad horam calicis, præstat, ut mediante novo vino hauriatur; ibid. §. 1.

Sacerdoti in sacristiam jam restituro post missam, & nondum sacris vestibus exuto, absumenda sunt fragmenta, si quæ advertit remansisse in patena. Si vero sacras vestes exuit, quidquid superfuerit ex sacrificio contrario reponendum est in tabernaculo, si adsit; si minus, vel non liceat sine aliqua admixtione populi, absumendum est. Ita ex S. Thoma ibid. §. 5.

Peccaret graviter Sacerdos, si hostiam in missa consecratam reponeret in tabernaculo, & ejus loco sumeret hostiam, quæ in eodem tabernaculo antea continebatur. Ita ex con. Relatum, de consecrat. dist. 2. ibid. §. 8.

Sacerdos celebrans si habeat hostiam parvi moduli, melius faceret, si populum doceret, ne miraretur, si illam adhiberet pro majori, quæ tunc non suppetit; potius quam matur sententia aliquorum, qui censent posse

tunc extrahi e tabernaculo hostiam majorem, quæ forte ibi adest, & adhibere illam ad elevationem. ibid. §. 9.

Si pyxis hostiis parvis plena sit præsens moraliter Sacerdoti, sed non fuerit aperta ante oblationem, & consecrationem, illicite quidem id fieret, sed cum moraliter præsens esset Sacerdoti, valida esset consecratio; quod verum est etiam quando consecravit, actu de particulis non cogitaret. Moraliter vero præsentia est dicitur, cum ita præsens est, ut verificari censentur illa verba formæ Hoc vel Hic. ibid. cap. 18. §. 2. & 3.

Si particule afferantur ad altare post peractam oblationem, non debet Sacerdos illas consecrare sine legitima causa, ut si magna multitudo populi parata ad recipiendam Eucharistiæ aliàs careret Sacramento; tunc vero Sacerdos deberet prius illas ante consecrationem mente offerre: cepto jam canone si afferatur particula non est consecranda, neque pro dando Viatico infirmo, tunc enim sufficeret, si Sacerdos ex sua hostia partem portionem separaret. ibid. §. 5. cap. 18. §. 2.

Si forte contingat, ut pyxis deferatur ad altare, nec Sacerdos illam advertit, adeoque proferat verba consecrationis nihil cogitans de pyxide, tunc utique si pyxis non sit supra petram sacram, non censetur voluisse Sacerdos consecrare, alioqui enim censetur voluisse id, quod sibi illicite est. Quamvis vero sint Doctores, qui contrarium censent, cum tamen in Sacramenti conferendis sequi tenemur opinionem tutiorem, relicta probabiliori, ideo in casu tali particulas illas non esse populo distribuendas, sed adservandas, ut in alia missa sub conditione consecrentur, satis constat. ibid. §. 6.

Si celebranti sint præsentibus undecim hostiæ, & ille habeat intentionem consecrandi solum decem, nec determinet quales, nulla ex illis esset consecrata, ut ex rubricis discimus. Quare debet Sacerdos intentionem suam ita dirigere, ut velit omne consecrare quidquid ante se positum est. Ex quo intelligitur, Sacerdotem, qui cum habeat intentionem habet in manu duas hostias, nam se tenere putans, utramque reversa consecrare. ibid. §. 7.

Nemini licet ab altari recedere cepta missa, relicto alio Sacerdote, ut reliqua supplet, ut statuitur in cap. Nullus Episcop. de consecrat. dist. 11. Quod ibi venatur sub pena suspensionis, quæ tamen est ferenda, non lata sententia, nec locum habet, si Sacerdos ante consecrationem ab altari sine causa recedat. ibid. lib. 3. cap. 14. §. 2.

Tridentinum sess. 23. cap. 4. monet Episcopos, current, ut Sacerdotes non habentes animarum curam diebus saltem Dominicis, vel festis solemnioribus missam celebrent. An committant peccatum grave Sacerdotes illi, si mōto Tridentini non se submiserint, questio est anceps. Profecto peccaret graviter qui nunquam per annum sacrificium offerret, esset enim hoc indicium vitæ corruptæ, & pareret scandalum. Tenetur etiam celebrare, ut ægro Viaticum deferretur, si alio modo fieri non posset. De sacrific. miss. lib. 3. cap. 1. §. 10.

Missam quotidie celebrare melius est, quam ab ea abstinere; negandum tamen non est quin oportea pres- tet Sacerdos, si aliquando abstinet ex reverentia, seu ad hoc ut ferventius celebret. Id vero eruitur ex eo quod ad spiritum ecclesiæ proprius accedit, qui quotidie Sacramentum recipit. Addendum, quod munus Sacerdotis est non privatum, sed publicum, estque ejus opus ecclesiæ utile; & ex assidua celebratione validius auxilium obtinebit a Deo, ut dignus celebret. Quare statuendum, Sacerdoti ut plurimum quotidie celebrandum esse; si discussa conscientia sua persuadere sibi moraliter possit, se esse in statu gratiæ. Nec obstat minor fervor, cum illum persæpe partimur inviti. ibid. cap. 2.

Missæ nec ita breves esse debent, ut saltem hora tertiam partem non attingant, neque ita longæ, ut horæ dimidium excedant. De sacrific. miss. lib. 3. cap. 4. §. 2. Vid. Inst. Eccles. 34. §. 19.

Haud licet missam inchoatam intermittere, licet ex cap. Nullus, de celebrat. missar. Excipitur vero casus urgentis necessitatis: Quocirca posse missam intermitteri etiam post consecrationem, ut Sacramentum Penitentia homini in extremis constituto ministraretur.